

**אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה**

מבוא לממשל ופוליטיקה 71-100-01/02
קורס חובה עם תרגיל – שנתי (3 ש"ש) – ב.א.
תשס"ז

ד"ר משה הלינגר

מתרגלים:

כלילה שר-אבי-אלק, דקלה שר, הילה טל, שרה קאן-ניסר, רוני קמפינסקי, ליאור טל, אייל ברנדייס

שעות קבלה: יפורסם בהמשך

מס' חדר משרד: 2.48 בניין 213

טלפון(נייד) או דוא"ל: יפורסם בהמשך

שעות קבלה מתרגלים: שעות הקבלה של המתרגלים יפורסמו בכתות בתחילת השנה ועל גבי לוח המודעות במחלקה.

תיאור ומטרת הקורס

מדע המדינה הוא הניסיון השיטתי לעיסוק בסוגיות הקשורות בחיים הפוליטיים על כל תחומיהם. הפוליטיקה נוגעת בהיבטים מרכזיים של החיים האנושיים הקבוצתיים כגון באלו תנאים ניתן לחזק את הביטחון הפרטי והציבורי, מהן הדרכים ליצירת איזון בין חיי היחיד לבין הארגון החברתי, כיצד יחולקו המשאבים בחברה ועוד. מטרתו העיקרית של הקורס מבוא לממשל ופוליטיקה הינה להקנות לסטודנטים הבנה בסיסית במדעי המדינה.

מבנה הקורס: אנו מתחילים במושגים היסודיים ועוברים לדיונים יותר ממוקדים, בקומות יותר גבוהות: מדיין על מהו מדע המדינה להבנת טיבה של השתתפות פוליטית ומעורבות פוליטית ואז לניתוח מושגי היסוד של הפוליטיקה: עוצמה, סמכות ולגיטימיות וכך הלאה.

הערה חשובה:

אנו מצפים מהמשתתפים בקורס לגלות ידע במה שקורה לאחרונה במערכת הפוליטית והמדינית בארץ ובעולם, לפחות ברמות הבסיסיות של הידע. לאורך הקורס נפנה אליכם שאלות בנידון וגם במבחן תידרשו לדוגמאות על פי הבנתכם. לפיכך, מומלץ מאוד ללוות את הקורס במעקב אחר המתרחש בעזרת אמצעי התקשורת השונים (כגון תוכניות נוסח 'רואים עולם' בערוץ 1) כולל גלישה לאתרים כגון זה של הארץ, הניו-יורק טיימס וכו'.

דרישות הקורס

בהרצאה: נוכחות חובה

בתרגיל:

נוכחות והשתתפות חובה (10%-5%): קריאת חובה של חומר הקריאה ע"פ הנחיות המתרגלים (הנושא נבדק כל שיעור ושיעור).

השתתפות פעילה בדיוני התרגילים.

עבודה (30%-25%): במהלך סמסטר ב' יידרשו הסטודנטים להגיש עבודה בהיקף של עד 15 עמודים. הנחיות מדויקות יינתנו במהלך הקורס בעת חלוקת המטלה.

בחנים (10% - 20%): במהלך השנה ייערכו 3 בחנים. שני הבחנים הטובים ביותר יילקחו בחשבון לצורך חישוב הציון.

מבחן (50%): המבחן ייערך בסוף סמסטר ב' ויכלול את חומר ההרצאות וחומר התרגילים גם יחד. המבחן הוא מבחן פתוח בו נדרשים הסטודנטים לגלות בקיאות בחומר ההרצאות והתרגילים, הבנה ויכולת יישום על מקרה המוצג להם בשאלה. המבחן מורכב משאלה גדולה ומספר מושגים והוא נערך ללא חומר עזר. לקראת סוף שנה"ל ירחיבו המתרגלים את הדיון בבחינה ויציגו להם שאלות לדוגמה.

הציון הסופי יורכב מציון המבחן ומציוני המטלות, אך בכל מקרה קבלת ציון עובר בקורס מחייבת קבלת ציון עובר לפחות במבחן (ציון של 60) ובתרגיל (ציון של 60) גם יחד.

נושאי ההרצאה וחומר הקריאה

א. מדעי המדינה, פוליטיקה והשתתפות פוליטית

1. רוברט דאל, "האדם הפוליטי", מתוך: ש.נ. איזנשטדט, ע. גוטמן, י. עצמון (עורכים) מדינה וחברה-סוגיות בסוציולוגיה פוליטית, (תל אביב: עם-עובד, תשל"ו) כרך א' עמ' 133-158.
שמור מדעי המדינה לפי מדי.וח (19643) וגם תדפיס 5308 (346727)

ב. עוצמה וסמכות

1. מקס וובר, "הטיפוסים של סמכות ותיאום מחייב", בתוך: מדינה וחברה, כרך א', עמ' 34-48.
שמו מדעי המדינה לפי מדי. וח. (19643) וגם תדפיס 5318 (347292), תדפיס 9828 (592246)
2. ויליאם קורנהאוזר, "עילית שלטת או קבוצות וטו", בתוך: משה לייסק (עורך), סוגיות בסוציולוגיה (ת"א: עם עובד, 1980), עמ' 143-159.
שמו סוציולוגיה לפי סוג.בס (115518) וגם תדפיס 5335 (348075)
- ג. אתניות, לאומיות ומדינת לאום
 1. המדינה המודרנית: ברוך קימרלינג, בין מדינה לחברה – סוציולוגיה של הפוליטיקה (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, תשנ"ה) כרך ב' עמ' 131-157.
שמו סוציולוגיה לפי קימ.בי (279024)
2. Thomas Hylland Eriksen, Ethnicity and Nationalism, (London: Pluto Press, 1993) pp. 99-120.
שמו מדעי המדינה לפי ERI (256990) וגם תדפיס 4414 (255777)
3. ארנסט גלנר, לאומים ולאומיות (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה תשנ"ד) פרק 4, עמ' 62-74.
שמו מדעי המדינה לפי גלנ.לא (261297) וגם תדפיס 10787 (1114837)
4. בנדיקט אנדרסון, קהילות מדומיינות – הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותן (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה תשנ"ט) פרק 1
שמו מדעי המדינה לפי אנד.קה (411697)
- ד. גלובליזציה והשפעותיה
 1. תומס ל. פרידמן, "ה"לקסוס" ועץ הזית – הגלובליזציה- מבט אל עולם משתנה (אור יהודה: הד ארצי, תש"ס) עמ' 24-29, 41-51, 291-310.
שמו מדעי המדינה לפי פרי.לק (463293)
 2. סמואל הנטינגטון, "התנגשות הציביליזציות" בתוך: ברוך זיסר (עורך) אידיאולוגיות פוליטיות מודרניות – מקראה חלק א' עמ' 317-346
שמו מדעי-המדינה לפי איד.פו (578634) וגם תדפיס 4415 (255841)
 3. פרנסיס פוקוימה "קץ ההיסטוריה". בתוך: ברוך זיסר (עורך) אידיאולוגיות פוליטיות מודרניות – מקראה חלק א', עמ' 347-361.
שמו מדעי-המדינה לפי איד.פו (578634) וגם תדפיס 9873 (593904)
- 4 Anne Stevens, "Ever-Closer Union: European Co-operation and the European Dimension" in: Richard Sakwa and Anne Stevens, Contemporary Europe (New York: St. Martin's Press, 2000), pp. 137-160. (רשות)
שמו מדעי המדינה לפי CON (454465) וגם תדפיס 8106 (498357)
- ה. משטרים מדיניים
 1. משטרים דיקטטוריים (טוטליטאריים ואוטוריטאריים): בנימין נויברגר, דמוקרטיה ודיקטטורות – רעיונות, הקשרים, משטרים (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ה) כרך שני, פרקים 1-6.
שמו מדעי המדינה לפי נוי.דמ (594365)
 2. משטרים דמוקרטיים: בנימין נויברגר, דמוקרטיה ודיקטטורות – רעיונות, הקשרים, משטרים (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ה), פרק 1.
שמו מדעי המדינה לפי נוי.דמ (594365)
- ו. לגיטימיות ויציבות בחברה דמוקרטית
 1. סיימור מ. ליפסט, "המאבק החברתי, לגיטימיות ודמוקרטיה", בתוך: האדם המדיני, (תל אביב: יחדיו, תשל"ג) עמ' 97-118.
שמו מדעי המדינה לפי ליפ.אד (137203) וגם תדפיס 5336 (348189)

2. ארנד ליפהרט "דמוקרטיה התאגדותית", בתוך: דמוקרטיה ודמוקרטיזציה, כרך א', עמ' 264-284.
שמור מדעי המדינה לפי דמו.וד (406053) וגם תדפיס 3510 (166055)

ז. תרבות פוליטית ואידיאולוגיות פוליטיות

1. Gabriel Almond, "Political Socialization and Political Culture", in Gabriel A. Almond and Brigham Powell Yr. (eds.) Comparative Politics Today: A World View, (NY: Harper & Collins, 1992) pp. 33-45.

שמור מדעי המדינה לפי COM (173379) וגם תדפיס 9651 (580734)

2. Hague, R., Martin Harrop, Shaun Breslin, Comparative Government and Politics. (London: Macmillan, 1993), pp. 90-97.(**רשות**)

שמור מדעי המדינה לפי HAG (223129)

ח. הממשל - מוסדותיו ורשויותיו

1. Hague, R, Martin Harrop, Shaun Breslin, Comparative Government and Politics (London: Macmillan, 1993) pp. 261-302; 313 – 329. (**רשות**)

שמור מדעי המדינה לפי HAG (223129)

ט. שיטות בחירה, מפלגות פוליטיות וקבוצות אינטרס.

1. אברהם בריכטה, דמוקרטיה ובחירות, (תל אביב : עם-עובד, 1977) עמ' 9-40.
שמור מדעי המדינה לפי ברי.דמ (132563)

2. בנימין נויברגר, המפלגות בישראל, (תל-אביב : האוניברסיטה הפתוחה, 1996) עמ' 7 – 24.
שמור מדעי המדינה לפי אונ.ממ (יחידות 7-8) (365269)

3. יעל ישי, קבוצות אינטרס בישראל (תל-אביב : עם עובד, 1987) עמ' 11 – 33.
שמור סוציולוגיה לפי ישי.קב (66696)

*חלק מחומר הקריאה הוא לקריאה עצמית – פירוט יינתן במהלך השנה. כמו כן שומר לעצמו המרצה את הזכות להוסיף או להוריד חומר קריאה על פי שיקול דעתו.